

REDACTIA

Arad, Deal Ferenz-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10
pe 1/4 an 5
pe 1 luna 2

N-rii de Duminecă pe un 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deal Ferenz-utca nr. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 o. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 50

Serisori nefrancați nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

Școală nenorocită.

Nu vom spune nici un nume, ci vom înșira numai fapte, ca cititorii să poată judeca absolut nepreocupați, deci și drept.

Un Român dintre cei suși puși în cinstea obștească: e membru în Consistor, în Congresul Național, în Sinod, în direcția unei bănci, în comitetul unei societăți culturale, și cu poziție materială de asemenea făcând parte din numărul puținilor fericiți, cari, fără prea multă alergare și spargere de cap, câștigă 8000 coroane pe an, — a lăcomit la banii publici, adunați cu multă trudă și osteneală de Românii toți. Șapte ani d'arindul, fiind banii în păstrarea lui, a luat într-una din ei. Un doctor coleg de comitet, observă însă că averea încredințată chivernisirii cassarului considerat de toți ca mare puritan chiar, în loc să crească, stă pe loc, ba i-se părea că scade. A întrebat deci în comitet: cum se poate asta. Specialiștii în ale finanțelor revizuiseră însă și aprobaseră, în fiecare an — șapte ani după o altă — gestiunea financiară. Îndoială nu poate să planeze deci asupra onestului cassar.

Totuși, la cea din urmă adunare generală s'au luat lucrurile mai sever. Și n'a fost greu să se afle o lipsă de 4000 coroane.

Toți au fost bine încredințați, că este o simplă scăpare din vedere. Cassierul nu e financiar specialist, ci l-au improvisat ca să ia câte-va sute, că e domn mare și are familie grea; va fi greșit undeva, — greșeala de condeiu. Ca totuși să nu să facă svon și socotelile să se încheie în toată regula, presidentul comitetului în care se descoperise lucrurile, pune dela sine 4000 coroane și cu asta se trece la ordinea zilei.

Cassarului i se primește apoi demisia, i-se votează mulțumită protocolară pentru-că șapte ani, pe plată potrivită, a făcut serviciul pe cari ori și cine altul li-ar fi prestat de altfel — de sigur mai bine.

Vorba e că între oameni cu obraz subțire și mai ales că era vorba d'un om al partidului, așa merge: cu mulțumită protocolară.

Lucrul naibii însă: cassar se alege un contabil, ce e drept, cu poziție socială modestă, dar căruia i-a fost destul să caute prin cărți și să vadă că predecesorul său a mai făcut și alte . . . greșeli de condeiu, în valoare de încă 18.300 coroane.

Și ce e mai grav: noul cassar descoperi că lipsurile s'au produs așa, că după ce ieșea la sorți și se plătea câte un scris fonciar, cassarul pune banii la busunar, dar prin cărți nici urmă. . .

Las să judece cetitorii dacă asta nu-i krivanyiadă în regulă.

Bietul cassar sta uimit. Dar' ce era să facă? Vestii comitetul și din fericire, ilustrisimul delapidator avea de unde plăti. Banii s'au pus la loc și partida voia să pună peste întreaga afacere binefăcătoarea mușama. . . S'au găsit însă și oameni mai cu simț de cinste. Unul dintre ei ne-a

și ocărit: „Cum, voi, ziaristi de profesie n'ați aflat nimic? N'aveți nici un cuvânt de zis? E oare la noi simțul de onoare așa de șters, încât un bărbat prins cu mâna în banii publici, să mai stea în toate corporațiunile noastre bisericești? . . .

Că s'a găsit și între Români unul destul de slab pentru a nu ști să facă distincție între ce este a lui și ce este obștească, asta nu-i lucru de mirat. În sfârșit Românii oameni sunt și ei, supuși ispitelor. E mai trist însă, că onorabilul cassar în chestie avea controlori tot financiari improvișați, așa că un medic a trebuit să-i facă atenți asupra unui fapt pe care ei din anul întâiu trebuiau să-l observe: că averea scade.

Asta să fie învăț pentru toți, ca la chestii de bani în controlă să fie oameni speciali. Slavă Domnului, avem acum destul de aceștia. Dacă se descopere „greșala de condeiu“ în anul dintâiu, cassarul cu pricina de sigur nu săvârșea asemenea greșeli șapte ani d'arindul.

Și mai grav este însă faptul, că I. P. S. Sa Metropolitul Meșianu știe despre întreaga afacere, dar' pentru ca cel vinovat să-și tragă consecuențele, nu vedem și nu știm că ar fi luat vre-o măsură.

Ce fel de școală nenorocită este aceasta?

Cum: poate cineva să fure ani de-arindul și totuși dacă din întâmplare a avut de unde pune la loc banii delapidați, hoțul să rămână om cinstit, în societatea fruntașilor chiar al vieții noastre publice?

Liviu Albini a fost ținut 14 luni în temniță preventivă, denunțat de niște Români că ar fi delapidat Fondul Iancu, deși cu acte dela Banca Națională din București și cu iscălitura d-lor I. G. Bibicescu și Procopie Dimitrescu s'a dovedit că din fond nu lipsește un singur ban. Ear' „Tribuna“ și „Telegraful“ se făcuseră pe acea vreme echoul tuturor svonurilor infamante atât la adresa lui Albini cât și a noastră. Ba protejatul I. P. S. Sale Metropolitului, Sever Boșan chiar în congregația aradană acuzase mai astă-vară că Românii au delapidat fondul Iancu.

Și iarăși un alt protejat al I. P. S. Sale, protopopul Boșan s'a oferit ca martor lui Măglaș, care acuzase că vicarul Mangra ar fi delapidat dintr-o colecție 2, zi două florenți (S'a dovedit cu acte la judecătoria că Boșan subscrisese pe lista lui Augustin Hamsea!), după cum și protopopul Putici s'a oferit ca martor tot pentru dovedirea că un Mangra s'ar fi înjosit să delapidăze 2 florenți. . .

Apoi ce fel de morală e asta: Pe Mangra l'ați fi restignit pentru că un nemernic a avut nerușinarea să scrie că n'a administrat la o colecție 2 florenți, ear pe cel dovedit că delapidase 22.300 coroane, pentru că v'este instrument docil, îl țineți în slujbă și demnități?

Cum, nu-i destul că s'a ținut ani de zile în slujbă, la Arad, un sfetnic care delapidase banii unei biserici,

ci se face o adevărată școală din ocotirea pungășilor?!

Mai vine 'n discuție acum un singur lucru: dacă e bine ca peste isprăvile rușinoase ale acestor soiuri de oameni să se aștearnă — tăcerea?! . . . Știm un caz, la o altă mitropolie, când un digitar bisericesc a fost de-așemenea găsit cu — lipsă la cântar. Superiorul său și ceilalți colegi au pas frumuseț banii la loc, dar nici n'au mai stat o singură zi cu necinstitul la aceeași masă. În definitiv cât de mare să fie prietenia, lucrul de căpetenie este cinstea. La nici un caz nu se poate admite ca cel dovedit krivanyist să se resfețe în societatea oamenilor de treabă. Și dacă el nu simte lucrul acesta, vine rolul presei.

Că zările dela Sibiu îl menagează și nici alușione nu fac la faptul ce am tratat, e pentru-că-i vorba de omul lor. Aceleași zări erau însă nu se poate mai vorbărețe când, în chestia fondului Iancu, se colportau calomniile pe socoteala amicilor noștri, după cum fițuica din Timișoara, organ susținut de magnatul Gall, de Hamsea și Putici, zilnic înserează cele mai miserabile calomnii și insinuări la adr. sa unor bărbați îmbătrâniți în cinste și luptă desinteresată națională. Ba până și sanctuarele familiilor acestora au ajuns obiect de cea mai abjectă injurie.

De altfel nu e decât firesc, ca în tabăra celor cari până și în lupta bisericească au introdus ca armă principală calomniile, adevărații păcătoși să fie ocotiti.

Nu vom da însă răgaz ca această detestabilă școală să câștige teren în viața publică românească, ci vom apuca de seurt pe păcătoși și pe marii lor ocotitori. Russu Șirianu.

Bánffy despre Germanii din Ungaria. Baronul Bánffy, fostul prim ministru urmează în „Magyar Köélet“ seria sa de articole asupra politicii de naționalități. Acum a ajuns să se ocupe de Germanii din statul ungar. După ce face o lungă excursiune în giurul luptei ce urmează pe infundate între Slavi și Germanii, Bánffy ajunge la următoarea concluziune:

„Până ce după mărturia vremurilor trecute elementul german se contopea în cel maghiar fără nici o împotrivire, ba așa zicând sistematic făcea aceasta, azi aceiași element luptă ostentativ împotriva maghiarizării; dar de aceea nu-și poate susține naționalismul ci se perde în elementul slav dela Nordul țării și mai presus de toate în elementul român din Ardeal care servește și el interesele slave. Pe acest pământ nu poate să rămână însă Germanii, dar nici nu vreau să se jacă Unguri. E prostie, ca în lupta semințiilor et să nu se alipească de Maghiari, sub scutul cărora au propășit și s'au menținut în decurs de opt sute ani. Statul unitar maghiar național are înomisă necesitate de contopirea elementului german ear interesele mari germane au interes de un stat puternic unitar național maghiar.

Întâiu de toate: cum se face că în opt sute de ani elementul german nu s'a

maghiarizat dacă „în trecut“ așa zicând căuta cu predilecție prilejul de a se contopi în nația maghiară?

A doua: un bărbat politic maghiar, un fost prim-ministru maghiar, cel sub care regele Carol a fost primit cu atâta strălucire la Budapesta, cum poate să afirme așa enormitate: că Românii servesc interese — slave?

Și a treia: cum „interesele mari germane“ pot avea interes ca Germanii din statul ungar să se — maghiarizeze?

A trăit o mie de ani statul ungar și poliglot fiind. O mai poate duce așa încă o mie. Ear ce va fi după aceea, credem că nu-și va bate capul nici chiar baronul Bánffy.

Szell și Kossuth.

Mai zilele trecute cetisem într-o revistă beletristică maghiară un interviu, ce un ziarist francez i-a făcut lui Kossuth Ferencz, șefului partidului independentist 48-ist. Între multe altele, șeful opoziției extreme din parlament a ținut de bine să spună următoarele: „Szell e un bărbat extraordinar care în ori-ce țară, în Franța chiar, ar ocupa locul cel dintâiu“. Adică putea să-i spună francezului cuvintele favorite ale lui Napoleon I.: „Voilà un homme“! . . .

Aceste înalte opinii le are șeful opoziției din parlament despre personalitatea morală, intelectuală și politică a ministrului-președinte, acel șef opozițional, care mai ieri alaltăieri ne spunea, că guvernul nu este expresiunea voinței țării și că îndată ce se vor rupe cătușele — făcându-se reforma electorală — cari înăbușesc această voință, va ajunge de sigur la putere.

Va ajunge adică la putere el, Kossuth Ferencz care — chiar după propria sa mărturisire, nu e în această țară decât în cazul cel mai bun numai în al doilea rând chemat s'o guverneze.

Dar' atunci ce nevoie e s'ajungă la putere, să ia locul celui dintâiu, celui mai vrednic?!

Ori-care om v'ersat cât de puțin în psihologia vieții constituționale a partidelor parlamentare, va califica în cazul cel mai bun de un lapsus politic, pe românește prostie politică, aceste cuvinte rostite de un șef de opoziție despre adversarul seu politic pe care-l combate și pe care voințe să-l răstoarne.

Pentru că pe cine eu nu voesc să-l răstorn dela putere, ba îl țin mai presus de toate ch' mai să guverneze țara, aceluia a-i face opoziție rămâne un lucru nelățeles; astfel de opoziție nu poate fi nici adevărată nici sinceră.

Nu-l cred adversarii sei politici, nu-l vor crede nici partisanii căci ni-o spune singur — cu o modestie cu care nu ne-a prea obicinuit — nu se crede nici el nici măcar asemenea cu ministrul-președinte, ce valoare reprezintă deci șefia sa și partidul care-l ține în frunte?

Astfel de declarațiuni pot face sateliții guvernului, vre-un secretar de stat bunăoară, dar' nu șeful opoziției care crede serios în șefia sa,

Dar nu ce crede Kossuth despre Széll, cu atât mai puțin ce crede despre dînsul ne interesează. Ne avem noi bine și definitiv alcătuite păreri despre amîndouă aceste credințe ale sale; ceea-ce ne interesează însă este jocul frivol al politicii maghiare arangiat astfel, că atât în lăuntru cât și în afară de hotarele țării să se prezinte o platformă constituțională care precum zic dînsii, numai în parlamentul Angliei doar mai are păreche.

Căci cuvintele ce tradează nepriceperea politică a lui Kossuth sunt adevărate și nu numai în ce privește superioritatea lui Széll, dar mai ales în ce privește situația politică a partidului 48-tist.

În ședința Dietei când s'a făcut desarmarea obstrucției caraghioase a kossuthiștilor arangiată față de proiectul de indemnitate, un kossuthist dela roată — zic foile maghiare — pe coridorul Camerei s'a adresat către un grup de deputați cu următoarele cuvinte: „lui Széll îi vine bine la socoteală că 80 de deputați ai opoziției îl spriginesc și lui Kossuth Ferencz încă îi cade bine spriginul ministrului președinte“.

Eată fotografia parlamentarismului maghiar.

Pe noi nu ne poate surprinde nici un fel de alianță a stîngii extreme cu liberalii, noi o știm de mult că Kossuth Ferencz e mai mult agent al guvernului decât șef de opoziție. Pe noi nu ne seduce opoziția nici a lui Kossuth Ferencz nici a partidului său mai mult pendent decât independent.

Când ungurii stau față în față, Kossuth și Széll se joacă d'a opoziția, ear în dosul partidelor șagălnicii prietini își dau rendez-vous și se înțeleg frumuseț.

Situația parlamentară în Budapesta e așa, că lui Széll Kálmán îi stă la dispoziție o majoritate și o minoritate; dacă îi cere lipsa, își comandă dela Kossuth Ferencz discuții, interpeleții și obstrucție; dacă nu mai are lipsă, dă semnalul de batere în retragere. Reserva aceasta de armată o mână în foc în contra Vienei ori în contra noastră a naționalităților, după cum cer situațiile, fără a purta vre-o responsabilitate, căci aceasta o primește bucurios Kossuth asupra sa.

Am văzut-o aceasta de atâtea ori, am văzut-o mai pe urmă la obstrucția indemnității și în manoperile de

stupidă rafinerie comandate la Kossuthiști în afacerea întăririi părintelui Mangra.

E de tot caracteristică această icoană a parlamentului maghiar. Dela introducerea erei constituționale avem un parlament în care un partid stă neîntrerupt la putere. Unul ca să fie puterea, altul opoziția. Ajutați de o lege electorală care înăbușă manifestarea conștiinței publice, acest aranjament este asigurat pe veacuri înainte. Căci și unora și altora le vine treaba bine la socoteală. Este o naivitate a crede că reforma electorală, care din interval în interval își ridică capul în parlamentul maghiar este o dorință sinceră măcar a unui partid. Nu le trebuie nici Kossuthiștilor cari o cer, nici liberalilor cari o promit.

Toate acțiunile parlamentului din Budapesta trebuie privite și judecate numai sub rezerva raportului de comunitate de interese ale partidelor politice maghiare.

O societate de interese mutuală șade în pomposul edificiu de pe malul Dunării și țara privește cu resemnare cum își fac părinții patriei treburile.

Sever Bocu.

Contele Lamsdorf în Viena.

Cu privire la petrecerea contelui Lamsdorf în Viena, se scriu următoarele:

Călătoria ministrului de externe rusesc, dela care se aștepta atât de mult, se pare că nu are importanța faptelor ci numai a stăruințelor, pentru câștigarea informațiilor esente, și se înșală cei ce dela întâlnirea celor doi miniștri de externe așteaptă o decizie definitivă în chestia macedoneană. Nici până acum n'au transformat înțelegerea verbală în contract înscris și nici nu l-au complectat. Oși doi miniștri vor împărtași planurile bine chibzuite, autorităților cari au semnat contractul berlinez și aceștia vor îndruma pe ambasadorii din Constantinopol, să se sfătuească în ce mod și pe ce cale s'ar putea realiza reformele macedonene.

Rusia și Austro-Ungaria s'au înțeles că nu vor interveni cu nici un preț prin puterea armelor. Regulamentele macedonene vor avea mai mult caracter de finanțe internaționale, sau se vor restringe a da locuitorilor gendarmerie cinstită și justiție cu garanție europeană. Miniștrii au desbătut complexul chestiilor, cari stau în legătură cu Turcia europeană. Intre acestea Turcia sub impresia călătoriei contelui Lams-

dorf, a îndrumat pe toți administratorii, să pedepsească aspru toate faptele punibile; numai că acest ordin al Sultanului nu trebuie luat de tot în serios, și Sultanul în timpul din urmă va auzi vorbe foarte serioase din partea Austro-Ungariei și a Rusiei. Îndată-ce Lamsdorf va face raport Țarului, ambele puteri mari vor adăoga o declarație publică, prin care se va da expresia necesității de a se susține și întări bunele relațiuni între cele două monarhii.

Deocamdată nici fapte nici hotăriri nu vor urma.

Inaugurarea noului edificiu al „Făgetenei“.

Ziua de 25 Dec. st. n. a fost de o însemnătate deosebită, pentru toți binevoitorii și spriginorii institutului nostru „Făgetana“. Necesitatea absolută de a avea acest institut un edificiu pompos și spațios, e reclamată de un timp mai îndelungat; dar împrejurările măștere nu au permis, și acum când acest edificiu este zidit, cu deosebită satisfacțiune vin a raporta în coloanele prețutului nostru ziar, despre festivitatea aranjată cu ocaziunea inaugurării noului institut al „Făgetenei“.

Încă înainte cu câte va luni se vorbea despre jubileul de 10 ani dela înființarea acestui institut, care la timpul său nu s'a putut ținea, dar acum cu ocaziunea inaugurării edificiului s'a sărbătorit și acest jubileu.

Din depărtări și din loc am văzut multe persoane însemnate cari au participat la această festivitate. — Dar românul e tot el, nu se află bine, dacă nu știe că în casa în care locuiește el nu s'au făcut sfințirea apei mici sau (feștania) așa și aici, înainte de ori-ce lucru, s'a început feștania pontificând veteranul paroh George Popovici din Clichiova, membru în direcțiune dela înființarea acestui institut, ear cântările au fost executate de mai mulți învățători.

După serviciu s'a servit un banchet splendid, o mulțime de dame și domni au onorat această sărbătoare cu prezența.

Dintre dame am remarcat pe amabila d-nă Ana Olariu, d-na H. Haneș, d-na M. Tomici, d-na Gaita, d-na Leșnican, d-na Dr. Popovici, d-na Feneș etc.

Ear dintre domni am văzut în fruntea mesei pe veteranul George Popovici paroh, dir. executiv Sebastian Olariu protopresbiter, secretarul Toma Haneș, protopretorul L. Sibaenfeld, judele Dr. Muntean, dl Virgil Tomici, dir. Facetăi takarékpenztár Szokoli Gaita avocat, Dr. Popovici avocat, S. Sneider perceptor, Hirșman controlor, A.

Leșnican dir. de bancă, inteligentul preot Ioan Groza, Baci, oficianții institutului „Făgetenei“ și al „Gloriei“, mai mulți preoți, învățători și alți onorațorii din jur.

La banchet s'au servit mîncări fine de post: toată lauda pentru aranjarea acestui banchet se cuvine amabilei d-nei Olariu, care a aranjat masa cu un gust deosebit, fiind lăudată de toți.

Se înțelege că întotdeauna și la ori-ce act mai însemnat unde participă Români, toasturile însuflețite nu lipsesc.

Primul toast l-au rostit harnicul și iubitul director al „Făgetenei“ Sebastian Olariu, în cuvinte frumoase și blânde arată că dela venirea sa de protopresbiter, a avut ideea fericită de a înființa în orașelul nostru Făget, un institut de credit și economii; dar căți-va ani a rămas singur frământându-se numai cu ideea, după 3 ani însă ideea bună au prins rădăcină la căți-va membri, și cu ajutorul acestora, cu un capital de 60,000 coroane s'a deschis acest institut: ear după căți-va ani trebuințele au reclamat să facă o nouă emisiune de 140,000 coroane; făcînd istoricul acestui institut, închină pentru acei membri cari i-au dat primul sprigin și ajutor, fiind unii dintre ei de față, care dela întemeierea acestui institut sunt membri neîntrerupți în direcțiune, cuvintele din urmă ale vorbitorului sunt acoperite de aplause generale.

Al 2-lea toast l-a rostit vrednicul nostru membru sinodal și congresual Virgil Tomici, pentru străinii cari au participat la acest banchet, se bucură că vede persoane distinse cari au o poziție socială înaltă și ocupă diferite oficii publice; își exprimă bucuria că vede în aceste persoane amici și binevoitori institutului nostru „Făgetana“: dar dorește ca acești oficianți, cari în mijlocul poporului românesc trăiesc, să lucreze pentru binele comun, și prima datorință a fiecărui ofician să aibă interesul pentru binele obștesc; domnul Tomici și de astă-dată s'a achitat ca întotdeauna de datorință ce o are față de iubitul său popor, exprimîndu-se cu oarecare rezervă și nedumerire despre iubirea... ce o au străinii față de poporul nostru; discursul magistral al dlui Tomici l-au răsplătit toți cu aplause.

Acum se scoală d-nul Schöenfeld. Vrednicul și simpaticul protopretor și reflectează la cuvintele dlui Tomici, zicînd că dînsul nu se consideră de străin, de oare-ce în mijlocul poporului românesc s'a născut, crescut, trăit, lucrînd întotdeauna pentru binele poporului din tractul său; ca institut se provoacă la dl director Olariu, cu care de când au venit în acest tract, au

Două artiste.

În viața românească Sibiuul este un fel de Beyrath: centru musical fără pereche. Când a venit Dima la Sibiu, a găsit deja aici Reuniunea de cântări întemeiată, ear între ei dame și domni cari pricepeau musică. Frații Brote (Aural și Eugen) și soțiile acestora, separat de viața Reuniunii, formau un quartet de musică instrumentală, în giurul cărui se adunau cântărețe și cântăreți. Ioșif Popescu, p'atunci secretar la „Albina“, era un tenorist de seamă și cânta și din flaut, ear d-soara Maria Roșca (mai târziu măritată Crișan) se relevase ca o sopranistă esențială. D-na Maria Dima se distinse apoi ca artistă admirată în urmă și la București.

Cele două artiste, despre cari vreau să scriu însă acum, sunt doamnele Minerva Brote și Maria Crișan. Sunt azi-măne doi șzeci de ani, de când aproape nu s'a dat în Sibiu concert nici la Reuniune, nici separat, fără ca domnia lor să nu-și aibă partea covârșitoare din succesul purtat.

D-na Minerva Brote este adevărată pianistă cum între Române cu greu se va găsi alta. Stăpânește în mod absolut nu numai asupra greutăților tehnice, are nu numai o admirabilă facilitate, cântînd cele mai complicate piese, dar mai presus de toate un sentiment artistic, o discreție și

finetă încât când s'așează la pian devine centrul de admirație al tuturor celor cunoscători de musică.

Cei mai mari artiști ai noștri, Dima și Popovici, vorbesc cu adevărată încredere despre felul cum d-na Minerva Brote acompaniază. Și numai cei ce își dau seama că este mult mai greu să acompaniez decât să înveți și să execuți o anume piesă, pot să și înțeleagă sinceritatea laudelor celor doi măestri la adresa escelentei pianiste.

Nainte de a se duce să concerteze la Sibiu, dl D. Popovici a petrecut câte-va zile în Arad. Se înțelege, vorbeam de musică și de concertul ce va da la Sibiu. Ei bine: n'aș ști să reproduc prin cuvinte entuziasmul ce manifesta marele artist vorbind de d-na Minerva Brote... E o artistă rară, ne spune, pe care n'o pot aprea înădăstul decât numai cântăreții... doamna Brote nu acompaniază numai, ci ne sjuță, cu un extraordinar talent, să interpretăm pe marii compozitori, pe cari li cunoaște și înțelege... Și după concertul dat la Sibiu înainte cu două săptămâni, aceleași elogii li adresa.

Într'adevăr, doamna Brote este o măiestră când acompaniază. O admirăm, când pe vremea lui Dima, acompania acel cor rămas celebru ș'am admirat-o acum, când acompania pe Popovici... „Merg așa de sigur, acompaniat de doamna Brote“, zicea Popovici, „încât nimeni mai artistic nu

știu să poată colabora la interpretarea chiar a celor mai pretențioși compozitori“.

Și cine nu-și aduce aminte de sărbătoarea mare artistică română când corul lui Dima a reprezentat opera „O noapte în Grenada“... Sunt vre o șasesprezece ani d'atunci, dar impresia produsă în Sibiu și vestea ce a mers pretutindeni este destul de viue ș'acum, cel puțin în sufletul acelora cari au asistat ori au cetit despre marele festival.

Ei bine, doamna Maria Crișan a fost deja atunci admirată și ani de-arindul a fost podoabă a corului din Sibiu. Are la actualul său mulțime de succese, căci vreme îndelungată a fost singura solistă sopranistă și de-atunci nici o sopranistă n'a reușit să se mențină atîta vreme în admirația publicului. Interpretează cu simț îndeosebi doinele noastre naționale; la concertul din urmă al dlui Popovici a stăruit adevărată furtună de aplause și a trebuit să biseze...

Ear cine cunoaște durerile prin care a trecut și o vede ninsă pe cap nu de mulțimea anilor, ci de povara lor, cu adevărat trebuie să o admire că se ține cu atîta forță și că vechea sa ardore pentru artă n'a pierdut din intensitate. Căată ș'acum cu sentiment și pricepere. Numa! vocea a mai scăzut... E oare mirare?!

„Dar acum — schlus“, — își ziceau doamnele Brote și Crișan după ce se ter-

minase concertul... „Să vină altele la rînd. Noi ne-am făcut datoria“...

Cu prisosință!... Vorba e că ce mica publică?!

Socot că interpretez opinia publicului când exprim dorința ca susamintitele artiste să ia încă multă vreme parte la mișcarea musicală română. Pentru-că dacă s'ar retrage de pe teren asemenea forță, cu greu ar putea fi înlocuite. Cel puțin în Sibiu zadarnic s'ar mai căuta între Române o pianistă ca d-na Brote... E destulă pierdere pentru Sibiu că nu mai sunt acolo d-na și dl Dima... Când la concerte n'ar mai da concursul lor artiste în toată puterea cuvîntului, când n'am mai avea prilej să ascultăm doinele noastre cântate de d-na Crișan, cel puțin în Sibiu nu vîl cine le-ar mai cultiva cu pricepere și sentimentul d sale. D-na Crișan a învățat adică cântările naționale dela Dima; eară sentimentul ce a depus totdeauna în executarea lor, ca o taină de puțin își lăsaș, și l-a înscuit aceluiaș doinele poporului din giurul Sibiuului: la Seliște și Gura Rîului, unde a petrecut cu atîta predilecție.

D'acea să și sperăm, că de câte ori Popovici ne va face plăcerea să vină pe la noi, cel puțin la Sibiu îi vor da concursul artistele susamintite, cari în istoria dezvoltării musiciei la Români și au înscris pagini de aur

R. Ș

trăit în cea mai deplină înțelegere, spriginindu-se reciproc: toți ne-am bucurat de cuvintele dlui Laczi băcsei, dorind din inimă ca precum până acum, și de aici încolo să fie un aprig spriginitor al intereselor comune; închină pt. protopresbiterul Olariu.

Di învățător T. Unipan în cuvinte frumoase vorbește pentru dl șef contabil și secretar al institutului, Toma Haneș, căruia îi să cuvinte toată lauda și meritul principal care dela întemeierea agendei acestui institut a purtat cu o punctuositate rară toate agendele acestui institut; este un amic sincer al preoților și învățătorilor din acest ținut, lucrând cu un interes deosebit pentru înaintarea în cultură a poporului nostru, închinând pentru iubitul Vasilișche.

A toastat și inteligentul preot Ioan Groza din Coștei, porcede dela ideea, că este născut din opinia că toți românii, a crescut și a lucrat ca păstor sufletesc în totdeauna pentru poporul său iubit; amintește despre acei bărbați, cari au avut fericită ideea de a înființa acest institut: de multe ori acești bărbați au fost ponegriți și li-sau pus pedeci din partea străinilor, dar precum la ori ce lucru așa și aici bărbatul sp. ne durerile și necazurile sale iubitei sale femei, femeile l-au încurajat și mângăieat, și cu cuvinte frumoase l-au îndemnat să lucreze și mai departe cu puteri îndite pentru realizarea acestei idei salutare. Și în cuvinte frumoase trage concluzia și expune însemnătatea femeii române, și ridică pe calul în sănătatea femeilor cari au participat la această festivitate. Trebuie să fac observarea că acest harnic preot este un orator de o însemnătate rară; cuvinte expuse într-o limbă curat românească au pus în uimire pe străini; chiar un jude s'a exprimat zicând „să vede că și românii au preoți inteligenți”. Laudă se cuvinte dlui Groza, care și de astă dată a dovedit că este la culmea chemării sale, este un om inteligent cu calificățiune înaltă, ridicând astfel vaza preoților nostri. S'a mai toastat și pentru alte persoane mai însemnate. Această festivitate a decurs într'un mod demn; n'au lipsit nici cântările atât cele bis. cât și cele naționale conduse de maeștrul învățător T. Unipan.

Este pentru noi de o însemnătate deosebită că putem să ne mândrim, că avem în ținutul nostru un institut ca „Făgetana”, care vine în ajutor poporului nostru cu stare materială mai slabă, ajutându-l și scoțându-l de multe ori din mâinile executorilor: dar ne mândrim că în fruntea acestui institut avem bărbați ca protopresbiterul Sebastian Olariu și secretarul său Toma Haneș, cari dela înființarea „Făgetanei” ocupă necontenit aceste ofiții însemnate cu o punctuositate și acurățete rară, și bucurându-se de încrederea generală.

Inchei cu rugăciunea către atotputernic Dumnezeu, ca precum până acum au lucrat toți membrii acestui institut în concordie și bună înțelegere, să lucreze și mai departe în înțelegere deplină, pentru de a ajunge scopul final care este fericirea poporului nostru. Ear tu Adriane cel mai mic între frații implinesteți și de aici încolo conștiențios datorința ta, că peste puține ai fost, peste multe vei ajunge.

Făget, la 28 n. 1902.

Trandafir.

Dela masa studenților români din Brașov.

Devisa: „ear pe binefăcătorii „mesii acesteia, vii și morții, pome- „nește-I Donne într'u împărăția ta!”

(Din rugăciunea ce se rostosește zil de zi la masa studenților).

Abropindu-se Anul nou, ne luăm voia a apela la publicul românesc din patria noastră, ca lăsând obiceiul costisitor împreunat cu atâta pierdere de vreme și multe neplăceri al corespondenței de felicitare al anul nou, să-l înlocuim cu mică donațiune de 1, 2 sau 3 coroane pentru masa studenților.

Lista donatorilor se va publica la vreme, așa încât lumea va fi orientată asupra adreselor, dela care nu are să aștepte și la care nu are să trimită bilete de felicitare.

În deosebi apelăm la numeroșii foști elevi ai școlilor noastre, ca să întrevină în localitățile d-lor de ubicațiune, stăruiind ca publicul în număr cât de mare să părăsească obiceiul corespondenței de felicitare la anul nou și să contribuie cu ceva pentru masa studenților nostri. Aceste contribuții din aceeași localitate s'ar pute aduna la un loc și expeda de-odată colectiv, pentru a cruța osteneala și spesele de expedițiune!

De-er urma numai o mică parte a publicului nostru cult ast-fel, — s'ar aduna cu ușurință vr'o 1000 de coroane pentru masa studenților, ear publicul s'ar ușura de-o p'agă, pe care o poartă azi fără nici un rost.

Brașov, în 15 Decembrie v. 1902.

Pentru administrațiunea mesei studenților români din Brașov:

Virgil Onițiu,
director gimnazial.

Către cetitori.

Cu jertfe mari de bani, cu muncă fără preget, eată, sunt șase ani, de când ducem luptă națională și îndeosebi stăm în foc d'atâta vreme într'u apărarea bisericii strămoșești.

Am jertfit bani mulți mai ales pentru ca să putem da abonenților foaia și pe așteptare, cum se zice și cum din atâtea părți ni-s'a cerut.

Așteptarea are însă și ea margini. Sunt abonenți cari ne țin cu vorba și de doud ani de zile. Ii rugăm întâiu pe aceștia, să facă bine să ne trimită cât datorează ori cel puțin o parte din datorie. Și-i vestim, că dacă nici până în săptămâna după anul nou nu vor plăti, cu părere de rău, dar nu le mai putem trimite foaia.

Vestim, în același timp, că abonenților cotidiani rămași în reștanță, le vom trimite cheș de încasare postală. Ii rugăm cu stăruiță să plătească, mai ales celor cari datorează mult, li-am împărțit suma în doud ori în trei, ca să le ușurăm astfel plățirea.

Rugăm apoi pe toți să bine voiască a-și reînnoi abonamentul pe anul 1903.

Cu stimă:

Redacția și administrația
„Tribunei Poporului”.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 3 Ianuarie n. 1903.

Ziua onomastică. P. C. Sa protosin-celul I. I. Papp, președintele Ven. Consistor arădan, și-a sêrbat ieri ziua onomastică. Toți amicii și stimătorii l-au felicitat. Membrii interni ai consistorului s'au prezentat sub conducerea referentului asesor Gerasim Serb, care a rostit vorbirea de felicitare.

Ne alăturăm urărilor de bine ce li-s'au exprimat veneratului președinte al Consistorului.

Incalificabil. După ce într'un articol de fond „Gazeta” adușese aspre învinuirii majorității Sinodului Arădan pentru că n'a ales episcop pe Hamsea, cel șgroat de guvern, de șovinisti, de Ovrei și francmasoni, în numărul ei dela 20 Dec. (2 Ianuarie) publică o incalificabilă corespondență, în care acuză pe același Sinod: 1) pentru că a ales episcop pe I. Goldiș și 2) pe V. Mangra.

Că aceste doud alegeri nu au fost pe placul inconștiențului hêtrân dela „Gazeta”, a acestei ridicole păpușe în mâinile tuturor păcătoșilor, o știam dela început. Ceea-ce ne surprinde însă este impertinența ca un

organ pretins național să admită că Mangra nu putea fi episcop pentru rolul său politic!

„Gazeta” deci, organ radicali-simo-național admite că episcop nu poate fi un bărbat cu trecut național de lauda, cum este Vasilie Mangra, ci un om șters cum este Augustin Hamsea...

Cum se vede că „Gazeta” a figurat în catastifele sfintei Mănăstiri ale Hodoș-Bodrogului!

Dela Cehi. Dep. ceh-tinêr Dr. Stransky a publicat în „Lidove Noviny” o serie de articoli asupra situației politice. In ele pledează pentru reconstruirea dreptei autonomiste, cătră care să se aloage afară de partidele de odinioară și partidul creștinilor sociali. Programul ar fi: conșolidarea partidelor autonomiste în scopul reformelor economice și sociale pe baza strictei egale îndreptățiri naționale; chestia limbii oficiale ar fi de luat dela ordinea zilei, căci nimic nu ar fi împiedecat progresul cauzei ceh-ști mai mult, decât chestia limbii. Dr. Stransky declară, că opinia sa nu este împărțită de clubul cehesc. — Comitetul executiv din Praga a Cehilor tineri a decis, că clubul parlamentar să continue tactica de până acum a obștrucției temperate. Dr. de Körber a lansat deja cătră partidele angajate germane și ceh-ști invitațiile la conferențele de înțelegere. Prima conferență va avea loc Sâmbătă, în 3 Ianuarie.

În interesul adevărului. Veneratul protopop Gerasim Sêb din Belinț ne scrie, că dl Dr. Iosif Gall diurnele sale de 70 coroane dela Sinodul ordinar și 50 coroane dela cel extraordinar le-a dăruit pentru trebuințe din tract și pentru fondul șcanelui protopopesc.

Luăm act.

Pentru biblioteca școlii de fete din Arad părintele Simion Cornea, paroch în Râșag a trimis 5 coroane.

Direcția Școlii exprimă mulțumiri tuturor celor cari au binevoit să doneze pentru acest coop.

Statistica focurilor. În anul trecut a fost 53 de focuri în Arad. Din acestea 24 în cercul I., 12 în cercul II., 4 în cercul III., 6 în cercul IV., 1 în cercul 5, ear în al VII-lea cerc 2, în cercul VI n'a fost nici un foc, ear la marginea orașului a ars de 4 ori.

Foc în Radna. În 31 Decembrie aproape să se facă cenușe judecătoria cercuală din Radna. Hornarii au dat foc coșului și din asta s'au aprins grinzile copierii-ului, cari au ars latent, până când o grindă mare a căzut în cancelaria judecătorei, unde erau o mulțime pe hârtii pe masă și au luat foc. Din norocire a observat focul un tencier, care cu ajutorul mai multor areștanți a stins focul înainte de a se estinde mai departe. Pagabele sunt destul de însemnate.

Patriarcul Brancovici a fost lovit de apoplexie. Se vestește din Neoplanta că George Brancovici, patriarcul sêrbesc a fost lovit de apoplexie. Vieța e în primejdie.

Mare hoție s'a comis la oficiul de dare din Nagy-Károly. Hoț necunoscut și au spart în noaptea de 28 Decembrie cassa. Valoarea celor furate, după-cum s'a stabilit e de 186 mil de coroane. Iotre obiectele furate sunt ciarornice, bijuterii, libele de depuner, hârtii de valoare, pușe zalog la judecătoria precum zloage de ale ministe-riului de interese și de finanțe.

Tot un asemenea furt s'a întâmplat în Brașov anul trecut în Martie.

Petrecere. Meseriașii români din Brad invită la șerata teatrală-declamatorică împreunată cu joc. Jai, a doua zi de Crăciun, 26 Decembrie 1902 v. (8 Ianuarie n. 1903) în hotelul „Central”. Intrarea: Locul I. 1 cor. 60 fil., locul II. 1 cor. 20 fil., locul III 1 cor. Începutul la 7/8 ore seara. Venitul e destinat spre mărirea fondului de ajutorare a învățăcelilor și școlii meseriașilor români.

Atentat contra șahului. Se vestește din Teheran: În zilele trecute au atentat la vieța șahului; dar n'a reușit. Cazul s'a petrecut cu doud săptămâni înainte de asta, dar până acuma a fost ținut secret. Atentatorul era un bărbat deghisat că femeie, care ascunzând sub rochie un revolver s'a pus la pândă în grădina palatului din Teheran. A voit să împuște, asupra șarului, dar în momentul când a scos revolverul l'a observat gardiștii și l'au prins. Criminalul e un om cu trecut pătat, care de mai multe-ori a fost schis din Teheran, dar tot-dea-una s'a reintors.

Afacerea Humbert. Se telegrafoază din Paris că Humbert a înărcinat pe advocatul Henri Robert să-i reprezente. De când e șgur, că din tot lucrul nu se va desvolta scandal politic, interesul public nu se mai manifestă așa tare. Creditorii arată cea mai mare indiferență și mai mulți nici nu cer cercetare criminală contra lor, căci banii împrumutați și așa nu-i mai capătă înapoi. Cel mai mare creditor e Léon Marchand, fabricant de ulei din Dunkerque, are de pretins 14 milioane de franci. Marchand zice că nu vrea să joace nici un rol în toată chestia; după a lut părere usurarii, cari au jefuit mari sume dela Humbert-știi sunt mai mari criminali și numai atât! Î pace șeu, că banii lui au ajuns în mâinile usurarilor. Schottmann, banșer în Lille, care are de pretins doud milioane, a declarat asemenea că nu cer cercetare criminală.

Râmășag tragic. Scheider Iozsef, mășsar din Timișoara s'a râmășit cum un pic-tin în cărcimă, că mănâncă într'una doud-șeci de cărnași. I a și mâncat dar li-s'a făcut așa de rău, încât l'au dus pe sus șcașă. Acasă a început să devie furios, l'au transportat în șpital și i-au pus cămașe de forță. Nenorocitul s'a șbitut 2 ore apoi a murit. Autoritățile au pornit cercetare, căci au bănuială că au fost otrăviți cărnașii.

„Bunul Econom”, excelenta revistă din Orăștie, va continua să apară și pe anul viitor, îmbunătățită încă. Prețul rămâne și mai pe departe tot 4 coroane. O recomandăm cu căldură.

Se recomandă, ca guvernantă sau instructoară într'o familie, o pre-parandistă de cursul II. Doritorii să se adreseze la administrația ziarului nostru.

Câte zile ne mai despart dela șăbă-torile Crăciunului? Cu totul abia 5 zile. Și în vremea asta scurtă trebuie să ne cum-părăm darurile de Crăciun și Anul Nou. Scurtă vreme, și cel care vrea să-și cum-pere un lucru bun și totodată ieftin, nu se va apuca prin urmare în momentul ăstiu. Mușterii nostri de astă dată se vor bucura de atâtea favoruri, ca nici-odată până acum. Căci un reprezentant genial al vieții comerciale din Arad, ne-a vrăjit în mijlocul orașului un Paris adevărat. Într'o sală mare, lungă de 50 metri, ni-se prezintă o expoziție de obiecte atât de împușătoare, încât nu numai rivalizează — ce privește bogăția și ieftinătatea lor — cu marile magazini din capitală, ci chiar le întrece. În adevăr, Porter Vilmos, în urma jertfelor aduse, a făcut din Crăciunul din Arad — eveniment mare. Fiecare își poate închipui că ieftinătatea joacă rol mare, dar asta în urmă nici n'are nevoie de esplicări mai detaliate, căci înainte publicul din Arad magazinul lui Porter tocmai din acest punct de vedere se bucură de cea mare popularitate. Cel care toată munca și-o pune în servicial obștei; care zi și noapte lucrează să introducă inovații practice și a căru ambicție e, să primească marele public într'un magazin elegant și demn: acela odată trebuie să șcure roadele ostenețiilor sale, și va ști aceea părtinire, care merită o muncă neobșită. Piața Libertății zilele aceste va fi central interesant general, și cu tot dreptul ne putem întreba: e cineva, care nu dorește să vadă cea mai șirălică expoziție de Crăciun — în țeara întreagă.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barcianu.

„Mureșanul“

instituit de credit și economii, societate pe acții în
MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acoardă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

569 — 73

Diracțiunea.

A apărut:

STROPÎ DE RÓUĂ

DE

ELENA DIN ARDEAL.

Prețul 1 cor. plus 5 fl. porto.

Se află de vânzare la Administrația ziarului „Tribuna Poporului“.

Cel mai plăcut și cel mai bun preparat pentru văpsirea părului este

MELANOGENE

de culoare neagră și brunetă. — În timp de câteva minute prin acest excelent și nesticăcios preparat se pot văpsi în culoare neagră sau brunetă: părul, barba și mustața. — Această culoare e permanentă și nu se poate deosebi de culoarea naturală; nu se murdărește și nu se poate spăla nici cu săpun nici cu apă caldă. E nesticăcios și întrebuintarea e foarte simplă. Prețul preparatului e: 2 cor. 80 fileri. Preparatul, care

face părul blond,

ori-cărul păr, în câte-va minute, îi dă atât de plăcuta culoare blond-aurie, în culoarea inului, cenușie sau de ori-ce culoare dorită, fără-ca să atace părul. — Prețul: o sticlă 1 cor., o sticlă mare 2 coroane.

Poftiți a fi cu atențiune la marca de patentă!

TEA HAJDU

este un preparat probat în nenumărate casuri pentru boale de pept și plămâni.

Se poate folosi cu cel mai bun succes în contra tusei, durerii de gât, răgușelii, în contra tusei măgărești, îngrășării, în contra tuturor boalelor de pept; în contra îmbolnăvirii de gât, laringe, plămâni, în contra respirațiunii grele, a boalei de pept și a astmei etc.

Prețul: 50 fileri.

698 — 61

SPIRT CONTRA REUMEI

(spiritul „Mankós“)

se vinde în preț de 1 coroană.

S'a dovedit ca un preparat excelent în casuri de boale de: reumă, de cangrenă, amorțirea muschilor, dureri de nervi, de crucea spinării, de jughitură, paralizii, amorțea de mușchi și vine, precum și pentru înviorarea pielii etc. La slăbire din pricina bătrâneții, precum și la oboselele turiștilor, înainte și după ture mai lungi, ajută mult prin ungerea (frecarea) cu acest preparat (numai în exterior). S'a probat în casuri nenumărate.

Gutori FÖLDES KELEMEN,

apotecă și laborator chimic

Telefon 111.

în ARAD.

Telefon 111.

CRĂCIUNUL!

Marele prăvălie a lui Porter Vilmos

ARAD,

Szabadság-tér!

In sala-i uriașă de 50 metri:

care în țara întreagă a produs senzație mare.

Articli de jucării și de lux

Obiecte de cadou și

De suvenirii de Arad.

868 — 16

Favor de portret la tîrg de 10 cor.

In secțiia deosebită:

Ghete,

Articli de modă pentru domni și dame,

De îmbrăcat

Și de gospodărie.